Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. №126 JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 3, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 3-го ЛИПНЯ 1997 р. Ч. 126 РІК CIV.

ПОВІДОМЛЕННЯ

До Управ Відділів та членів Унсоюзу

Кожного року в місяці травні УНСоюз висилав членам дивідендові чеки. Виплата дивідендових чеків на цей рік притримана. Повідомляємо, що цього року сталися зміни, котрі в майбутньому принесуть велику користь всім членам, та нашій організації. Вже від початку 1996 року ідуть переговори про злуку УНСоюзу із двома іншими українськими братськими забезпеченевими організаціями, а саме Українською Народною Поміччю та Українським Братським Союзом. Українська Народна Поміч потребує злучитися ще цього року. Зі злукою є пов'язані великі кошти, а в цьому випадку УНСоюз мусить ще покрити недобір у резерві УНП у висоті 350,000 дол. Багато членів УНП є членами УНСоюзу, і ми маємо моральний обов'язок допомогти членам УНП у злуці наших двох організацій. З огляду на пропоновані злуки всі три українські братські установи — УНП, УБС та УНС притрималися з виплатою річної дивіденди членству. Хоча УНСоюз цього року не буде виплачувати дивіденду членам, запевнюємо членство, що УНСоюз надалі надаватиме певні допомоги та братські пільги своїм членам.

1. Понад 2,000 членів, котрі закінчили 79 років, або більше, а ще платять вкладки за забезпечення, дістануть братську дотацію в висоті їхньої річної вкладки. Дата заплати буде перенесена на рік вперед від теперішньої дати. Це означає, що ці члени не будуть платити чергову річну вкладку. Загальна сума всіх вкладок виносить понад 103,000 дол.

2. Всі члени УНСоюзу надалі одержать гарантовані відсотки від нагромадженої резерви на їхніх грамотах. Кожна грамота запевнює членові докладно означений відсоток, який УНСоюз кожного року, як довго існує грамота, мусить доложити до суми резерви. Ці відсотки є гарантовані грамотою і кожний член може сам це перевірити.

Загалом пригадуємо, що більшість членів УНСоюзу користають з багатьох братських фінансових знижок і дотацій. Річно УНСоюз збирає від членства тільки 41,000 дол. до братського фонду, але видає понад двадцять разів стільки на свою братську діяльність. Подаємо тільки деякі наші братські пільги членам:

А). Майже 8.000 передплатників щоденника „Свобода" дістають знижку в сумі 25 дол річно, що в загальному дає суму 200,000 дол. і цю суму за них покриває УНСоюз.

Б). Майже 7,500 передплатників „Українського Тижневика" дістають знижку в сумі 20 дол. на рік, що разом дає суму 150,000 дол., яку платить УНСоюз за членів.

В). Понад 250 студентів одержують стипендії в пересічному 268 дол., або разом 67,000 дол. річно.

Г). Члени, котрі користають із перебування на Союзівці, одержують 10 відс. знижки літом, що в загальному виносить 25,000 дол. річно. УНСоюз доплачує річно до утримання Союзівки 400,000 дол.

Ґ). Приблизно 170 осіб одержує річно хворобову допомогу у висоті найменше 50 дол., що разом дає суму 10,000 дол. на рік.

В підсумку УНСоюз річно видає на братську діяльність приблизно 955,000 дол. В тій поважній сумі не беремо до уваги дотації, котрі ми даруємо на національні чи наукові цілі. Бачимо, що майже половина членів УНСоюзу користає з одного чи більше родів братських пільг, фінансових допомог та заощаджень.

Екзекутивний Комітет УНС

В амбасаді України відкрито кімнату Дж. Вашінґтона

Вашінгтон (Р. Л. Хоняк). — Сто сорок років тому Тарас Шевченко перебував у Нижньому Новгороді — після заслання в Казахстані — і там написав вірша „Юродивий", повного люті проти царського самодержавства, колонізації й рабства. В цьому вірші він розпачливо запитував: „Коли ми діждемося Вашінгтона з новим і праведним законом?" І відразу запевняв: „А діждемось таки колись!"

В четвер, 26-го червня, Тарас Шевченко і Джорджа Вашінгтон, і праведний закон зійшлися разом в амбасаді України у столиці З'єднаних Стейтів Америки. Того дня амбасада урочисто відкрила свою нововлаштовану пропам'ятну кімнату Джорджа Вашінгтона і відзначила першу річницю Конституції України.

Справа в тому, що будинок, в якому приміщена амбасада — історичний. В ньому перебував Президент Вашінгтон і в ньому він зробив остаточне рішення про побудову столиці ЗСА саме там, де вона тепер знаходиться. (Тоді будинок був у портовому містечку Джорджтавн, яке тепер є частиною Вашінгтону).

Ідея пропам'ятної кімнати власне в цьому будинку хвилювала амбасадора Юрія Щербака, відколи він прибув до Вашінгтону три роки тому і довідався про історичне значення будинку. При допомозі місцевих дослідників та пожертв діяспорних добродіїв цей задум здійснено. Кімнату влаштовано на зразок раннього американського стилю, а на стіні висять портрети Вашінгтона і Шевченка та копії документів і газет, які засвідчують історичну подію — рішення про будову нової столиці. Тут бронзова дошка із списком добродіїв, які на заклик д-ра Степана Вороха допомогли влаштувати кімнату.

Амбасадор Ю. Щербак зазначив, що ця кімната — подарунок України американській столиці і Америці. Він також зацитував присутнім слова Шевченка про Вашінгтона як доказ того, що український поет цікавився далекою заокеанською країною з праведним законом, та нагадав ще один цікавий збіг обставин: першу річницю Конституції України, а в травні сповнилось точно 210 років з того часу, як почалась пра-

(Закінчення на стор. 4)

Невиконані обіцянки „Великої сімки" ставлять під загрозу закриття ЧАЕС

Київ. — Україна може переглянути умови меморандуму, підписаного з „Великою сімкою" щодо закриття Чорнобильської АЕС, оскільки сім розвинутих країн не дотримуються слова, сказав міністер довкілля Юрій Костенко, повернувшись 30-го червня зі ЗСА.

Згідно з домовленням, Україна має закрити ЧАЕС до 2000 року, а „Велика сімка" — надати їй у цьому фінансову допомогу в сумі 3.1 блн. дол. Проте Київ нещодавно висловив незадоволення тим, як виконують свої зобов'язання сім провідних держав: На недавній зустрічі в Денвері вони пообіцяли 300 млн. дол. на перебудову чорнобильського саркофагу, хоч раніше було домовлено дати на цю ціль 780 млн. дол.

Ю. Костенко ще раз наголосив, що Україну абсолютно не задовольняють ці 300 млн. дол. За його словами, Україні потрібно хоча б 500-600 млн. дол. на перетворення саркофагу у безпечну систему. Після цього, сказав він, можна залучати фонди приватного бізнесу і природозахисних організацій.

За словами міністра, на захист України став тільки один канцлер Німеччини Гельмут Коль, який закликав „Велику сімку" та Европейський банк реконструкції та розвитку не відкладати фінансування добудови двох реакторів на Рівенській та Хмельницькій АЕС, які мають компенсувати втрату енергії від закриття ЧАЕС.

Ю. Костенко заявив також, що восени Президент України Леонід Кучма і віцепрезидент ЗСА Алберт Гор проведуть конференцію країн-донорів, на якій буде підтверджено або переглянуто плян закриття ЧАЕС.

Президент Л. Кучма відзначив канадських українців

Торонто, Онт. — В часі особливого зібрання і бенкету, що відбулися від 30-го травня до 1-го червня з нагоди відзначення 30-річчя СКУ, амбасадор України до Канади Володимир Фуркало вручив вітальні листи від Президента України Леоніда Кучми деяким активним в різних ділянках українцям — громадянам Канади

Вітальні листи мали такий зміст: „До п'ятої річниці незалежности України Президент України має приємну нагоду привітати і з вдячністю відзначити Ваш великий особистий внесок у розбудову Незалежної України. З повагою Леонід Кучма". Дата вітальних листів була 24-го серпня 1996 року.

Це відзначення одержали Петро Микуляк, Ярослав і Оксана Соколики, Тарас Підземецький, Степан Петелицький та Ліда Палій.

Л. Палій, отримавши вітального листа, підійшла до мікрофону й подякувала усім тим, що помагали їй при співпраці українських письменників з канадськими і заявила, що це відзначення і їм усім належиться.

Чому відзначення вручено майже рік після їхнього видання, не є відомим.

Україна і Чехія підписали економічні угоди

Київ. — Наголошуючи на спільності поглядів щодо своєї подальшої співпраці, президенти України і Чехії, Леонід Кучма і Вацлав Гавел, підписали 30-го червня чотири угоди, повідомила УНІАР.

В. Гавел, колишній політв'язень, перебував в Україні з триденною візитою з метою зміцнення економічних зв'язків між двома країнами.

Підписані в Білій залі Маріїнського палацу угоди стосуються: 1) здійснення платежів соціяльного характеру, 2) уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилення від податків, 3) співпраці в галузі ядерної енергетики та ядерної промисловости та 4) співробітництва у боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом і незаконним обігом наркотиків та психотропних речовин.

Під час підписання обидві сторони відзначили, що документи не потребували особливого допрацювання, бо Україна і Чехія не мають розбіжностей у питаннях співпраці.

Дух співробітництва і партнерства панував також на зустрічі В. Гавела з головою Верховної Ради Олександром Морозом.

„Чехія надає великого значення розвиткові стосунків з Україною. Про це говорить і склад делегації, і кількість угод, що сьогодні підписані, і кількість підприємців, що супроводжують делегацію", — сказав О. Морозові чеський президент, додавши, що у відносинах між двома країнами немає ніяких ускладнень і суперечностей.

В. Гавел також зазначив, що Україна може послужити добрим прикладом для інших країн, і зокрема Росії, у проведенні економічних реформ. На думку ж О. Мороза, економічні реформи Чехії „мають більш привабливий вигляд, ніж у нас в Україні".

Чеський президент високо оцінив „помірковану і зважену" позицію України у питаннях европейської безпеки. Виступаючи пізніше на пресконференції, О. Мороз додав, що гість погодився з тим, що треба найближчим часом скликати представників европейських держав для обговорення механізмів забезпечення европейської безпеки в нових умовах.

З УВАГИ НА ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

З уваги на День Незалежности, наступне число „Свободи" (ч. 127) друкуватиметься в четвер з датою суботи, 5-го липня.

— Ред.

П. ЛАЗАРЕНКО ОФІЦІЙНО ЗРЕЗИҐНУВАВ

Київ. — Непевність щодо долі Павла Лазаренка як голови Уряду розвіялася 1-го липня, після того, як прем'єр подав офіційну заяву про свою резиґнацію, повідомило агентство Ройтерс. Очікується, що Президент Леонід Кучма схвалить це рішення.

Резиґнацію свою запропонував П. Лазаренко на зустрічі дорадників, не навівши, однак, офіційної причини для складання своїх обов'язків. Один з дорадників повідомив, що їм наказано не коментувати резиґнацію.

Минулого місяця, як відомо, Л. Кучма „тимчасово" усунув П. Лазаренка з посту прем'єр-міністра у зв'язку з хворобою. Замість нього було призначено діючим головою Уряду Василя Дурдинця. Зміни ці спостерігачі оцінювали як спосіб позбутися П. Лазаренка, який потрапив у немилість західнім лідерам у зв'язку з публікаціями про його корумпованість.

Зокрема, газета „Ню Йорк Таймс" писала, що колишній прем'єр є причетний до газової компанії Об'єднані Енергетичні Системи і заробив на цьому незаконним шляхом 260 млн. дол. П. Лазаренко був ініціятором теперішньої системи розповсюдження газу через мережу приватних компаній. Сам П. Лазаренко заперечує свою причетність до корупції.

Минулого тижня з'явилися повідомлення про те, що П. Лазаренкові плянують зробити операцію проти тромбофлебіту — гострої форми варикозу вен, яка, за словами головного лікаря шпиталя, де колишній прем'єр опинився, може з часом спричинити серцевий приступ.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКЛИКАВ УКРАЇНУ ДО ШВИДШИХ РЕФОРМ

Франкфурт. — У вівторок, 1-го липня, міністер економіки Німеччини Ґунтер Рексродт закликав Київ пожвавити економічні реформи для того, щоб приваблити необхідні інвестиції з-за кордону, повідомило агентство Ройтерс.

Виступаючи на пресконференції, присвяченій інвестиціям в Україні, Ґ. Рексродт сказав, що з кожним місяцем і тижнем потреба у реформуванні там стає все нагальнішою. Зацікавлення Україною величезне, зазначив він, однак в ній потрібно створити умови для чужоземних інвесторів, яким перешкоджає суперечливість законів і безпрецедентна корупція.

Інвестори, як відомо, нарікають на мінливі закони, конфіскаційні податки і хабарництво, через які Україна привабила за ввесь час незалежности тільки 1.5 блн. дол. капіталу. До кінця цього року парламент, який лише минулого тижня зумів прийняти бюджет, має ухвалити нові податкові закони. Уряд також плянує спростити порядок набуття дозволів на ведення підприємництва.

Ґ. Рексродт закликав Україну виконати умови Міжнародного валютного фонду щодо набуття трирічного кредиту у сумі 2.5-3 блн. дол. і сказав, що Київ повинен дотриматися домовлення з „Великою сімкою" щодо закриття Чорнобильської АЕС до 2000 року.

Україна, як відомо, висловила розчарування результатом недавньої зустрічі „Великої сімки" в Денвері. Києву там обіцяно 300 млн. дол. на перебудову чорнобильського саркофагу, в той час, як потрібно 750 млн. дол.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ВОГОНЬ ПОНИЩИВ БУДИНОК ЦК КПУ

КИЇВ. — В ніч з 28-го на 29-го червня пожежа завдала будинкові Центрального комітету Комуністичної Партії України шкоди на 150,000-160,000 гривень, за словами представників цієї партії. Комуністи вважають це підпалом і „злочинною помстою щодо Комуністичної Партії України за її послідовну боротьбу за відстоювання інтересів людини праці". Секретар ЦК КПУ Петро Симоненко заявив журналістам: „Те, що це акт політичного тиску, це ні у кого з нас не викликає ніякого сумніву. Те, що це навмисно було зроблено — це зафіксовано в протоколах слідчої групи". Слідчі Подільського району Києва покищо утримались від коментарів, але свідки стверджують, що на місці пожежі знайдено кілька порожніх пляшок з-під якоїсь горючої рідини. Представник міліції, повідомив, що підозрюваних покищо немає. Комуністи ж заявляють, що такими можуть бути як праві і центристи, так і представники влади.

ПОГОДА ТЕЖ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

ДОНЕЦЬКЕ. — 30-градусна спека перешкодила лівим 28-го червня, у День Конституції, провести віче протесту, за словами самих же організаторів акції. Замість 5,000 очікуваних осіб на центральну площу міста прийшло всього кілька сотень демонстрантів, переважно пенсіонерів. Влада не давала дозволу на проведення віча і ліві твердять, що крім спеки, людей зупинили ще й погрози на адресу організаторів. За словами лідера Соціялістичної Партії Донбасу Григорія Самойленка, погрожували і тим, хто збирався їхати до Києва, де ліві пікетували урядові установи, протестуючи проти Конституції і заборгованости у платнях.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ ПРОГРАМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма 30-го червня, під час зустрічі з віцепрем'єром з питань економічної реформи Сергієм Тигіпком, дав йому завдання у стислі терміни випрацювати комплекс антикризових заходів для стабілізації ситуації в країні. Перед тим Л. Кучма обговорив з віцепрем'єром шляхи прискорення реформ, а також виплати заборгованих платень. Президент наголосив, що на погашення боргу у платнях мають бути скеровані всі зусилля.

СТРАЙКУВАЛИ ТОРГІВЦІ

КИЇВ. — Торгівці київських ринків провели 1-го липня одноденний страйк, протестуючи проти введення в дію так званої торгово-касової книги, яка, на їхню думку, ускладнить розрахунки приватних підприємців і приведе до збільшення грошових кар. Рішення ввести цю книгу прийняла податкова адміністрація, намагаючись підвищити ефективність збору податків. Страйкарі домагаються введення нової системи контролі, за якої підприємець мав би на своєму торговому місці пашпорт на торгівлю і сплачений патент, ціна якого не повинна перевищувати 100 гривень. Торгівці вважають, що така система розрахунків була б зручнішою як для них самих, так і для держави.

УКРАЇНА І НАТО ЗНОВУ ПРОВОДЯТЬ ВІЙСЬКОВІ НАВЧАННЯ

ЛЬВІВ. — На Яворівському військовому полігоні почалися 1-го липня двотижневі міжнародні військові навчання з участю вояків НАТО. На відміну від попередніх маневрів, які проходили у рамках „Партнерство для миру", ці командно-штабні навчання під назвою „Погоджено діючий сусід—97" відбуваються на основі прямих домовлень між Києвом і Північно-атлантійським оборонним союзом. Участь у маневрах беруть 1,200 вояків України, ЗСА, Греції, Македонії, Молдови, Румунії, Словаччини і Чехії, використовуючи 94 одиниці автомобільної і 44 бронетанкової техніки, а також чотири гелікоптери МІ-8.

СЕРТИФІКАТНА ПРИВАТИЗАЦІЯ ТРИВАЄ

ХАРКІВЩИНА. — На 30-го червня, останній день видачі іменних приватизаційних майнових сертифікатів, ці документи отримали біля 90 відс. мешканців области, однак тільки половина з них встигла обміняти вавчери на акції підприємств, що приватизуються. Час проте у людей ще є — сертифікатна приватизація триватиме до кінця року, після чого почнеться її другий етап — грошовий. Громадяни, які з якоїсь причини не викупили свої вавчери, можуть звернутися до реґіонального відділу Фонду Державного Майна, де їхнє прохання розглядатиме спеціяльна комісія.

У СВІТІ

У ПОНЕДІЛОК, 30-ГО ЧЕРВНЯ, Месуту Їлмаза призначено на посаду прем'єр-міністра Туреччини, після того, як президент Сулейман Демірел схвалив його листу членів Кабінету міністрів. М. Їлмаз був повністю проти уряду свого попередника Некметтіна Ербакана, керівника ісламської партії Добробуту, котрий намагався звернути країну на рейки мусулманського фундаменталізму, проти чого гостро виступило керівництво військових формувань Туреччини. Новопризначений прем'єр-міністер М. Їлмаз підкреслив, що „його уряд буде постійно на сторожі фундаментальних принципів республіки, і підтримуватиме цивільні, демократичні та свободолюбні вартості".

РОСІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Борис Єльцин у неділю, 29-го червня, без великого розголосу призначив свою 37-річну дочку Тетяну Дяченко своїм особистим дорадником. Сергей Ястржембський, пресовий секретар президента Б. Єльцина, сказав, що її головним завданням буде створити відповідно позитивне зображення президента для російського народу. Тому, що непотизм був одним із важливих ознак комунізму, Б. Єльцин вичекав на відповідний для такого повідомлення час, коли Геннадій Зюганов, керівник комуністів, не є в Москві, а цілий парламент перебуває на вакаціях. У цій відомій політичній тактиці Б. Єльцин не є першим, бо її часто уживають політики, а одним із найбільше відомих був президент Джан Кеннеді.

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК, 30-ГО ЧЕРВНЯ, Президент Билл Клінтон оприлюднив свій плян зменшення податків на суму 135 блн. дол. впродовж п'яти років. Цим він підтримав вимогу республіканців про зменшення податків, одначе його пропозиції оминають можливість їх використання багатими та є більше спрямовані на користі його улюбленого проєкту — програм вищої освіти, а зокрема коли ідеться про податки від чистих приходів з інвестицій. Хоч у своїх плянах Президент скритикував деякі пропозиції республіканців, а республіканці не погоджуються з декотрими його плянами,на думку аналітиків, з усього було видно, що обидві сторони готові іти на компроміс.

ТУРБУЮЧИСЬ ПРОДАЖЕМ американських суперкомп'ютерів до Росії та Китаю, Уряд президента Билла Клінтона додав 13 закордонних компаній до листи тих, які пов'язані з групами, що секретно виробляють ядерну зброю. Вони тепер мусітимуть мати апробату федерального уряду, щоб могти купувати американську технологію. Заступник секретаря Департаменту торгівлі для справ експорту Вілліям Рейнч повідомив, що покищо шість організацій Росії і Китаю є тепер на листі „уваги для експортерів", а невдовзі ще більше буде додано на цю листу. Критики одначе уважають, що ці заходи є незначні та запізнені, зокрема коли тепер відкрито, що американські суперкомп'ютери з можливостями мілітарного пристосування продані Китаєві та Росії за дозволом федерального уряду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Імперії агонізують по-різному

Все має початок і все має кінець. Ця мудра у своїй природності древня істина знайшла ще одне підтвердження: в ніч з 30-го червня на 1-ше липня ц.р. Гонґ Конґ, згідно підписаного сто років тому в Нанкіні договору, коли його було передано в оренду Великобританії, повернувся під юрисдикцію Китаю. Для останнього це повернення “блудного сина” перетворилося в справжнє свято: з прапорами, традиційними різнокольоровими ліхтарями, барвистими та достатньо промовистими транспарантами. Ну й, звичайно ж, із зміною державної символіки...

За рішенням Центрального комітету Комуністичної партії Китаю реставровано форт “Дагу”, захоплений англійцями під час так званої Опіюмної війни, в Нанкіні відлито “дзвін історії” вагою 3.5 тонни, а в Гуміні принагідно закінчено спорудження великого мосту, що став важливим транспортним об'єктом у дельті ріки Чжузян. Паралельно з цим у Китаї відбувалися симпозіюми, виставки каліграфії та живопису, концерти тощо. На “закуску” в 1,300 кінотеатрах країни демонстрували історично-мистецький фільм “Опіюмна війна”. Словом, був задіяний широкий спектр ідеологічного забезпечення події.

Але, мабуть, цікавіше, що в усіх найбільших, включно з Пекіном, містах Китаю відбуваються наради з питань розширення співпраці з Гонґ Конґом після його повернення. Наголошується, що цей регіон має не тільки зберегти за собою, але й зміцнити статус міжнародного фінансового та транспортового центру, а понад 6 млн. гонґконґцям офіційний Пекін ґарантує забезпечення їх добробуту та дотеперішнього, тобто демократичного, способу життя. В усякому випадку, керівник комуністичного Китаю Зянг Земінґ запевнив: будемо, мовляв, дотримуватися “однієї держави з двома системами”, а Гонг Конґом управлятимуть його громадяни і він матиме високий ступінь автономії. Однак, на всякий, як мовиться, випадок, міністер закордонних справ Великобританії Робін Кук звернувся до офіційного Китаю з меморандумом про те, що той має ґарантувати Гонґ Конґові право вільних виборів, а на вулицях не повинно бути китайських військових відділів, поскільки під час попередніх переговорів з Лондоном Пекін домагався згоди на спрямування до Гонґ Конґу 3,000 китайських вояків.

Без врахування того, що процес фактичної передачі Гонґ Конґу Китаєві має завершитися до кінця нинішнього століття, Державна дума КНР “уповноважила уряд спеціяльного адміністраційного району Сянґан (так тепер офіційно називатиметься вчорашній Гонґ Конґ) прийняти майно британської адміністрації, звертаючи увагу не тільки на те, що знаходиться у сейфах, а й на заборгованості”. А представник генерального штабу китайської армії заявив, що танки, бойові машини піхоти, військові кораблі та літаки, розміщені в сусідніх з Гонґ Конґом портах, на летовищах, “перебувають у відмінному стані і здатні виконати завдання в обороні Сянґану”. Транслювання на телебаченні переходу китайського війська в Гонґ Конґ розраховане на демонстрування Заходові, що Китай у майбутньому “більше на жертви своєї території не піде”. Отож, не варто творити ілюзій про справжні наміри Пекіну: судячи з коментарів людей знаючих, мало хто має сумніви в тому, що відразу після завершення передачі влади китайські військовики спробують перешкодити маніфестаціям гонґконґських демократів, котрі виступатимуть за збереження нинішнього статусу реґіону. Навряд чи комуністичне китайське керівництво надто журитиметься й заявою губернатора Гонґ Конґу Пітера Петтена про те, що “Великобританія шорстко контролюватиме ситуацію в Гонґ Конґу, щоб захистити права його мешканців”.

...Як і все на світі, імперії народжуються і вмирають. Одні агонізують тяжко і довго — інші коротше. Та, вмираючи, кожна залишає після себе добробут чи руїну. Комуністичний Китай успадкував від капіталістичної Великобританії фінансово та економічно потужний Гонґ Конґ. Покійний Совєтський Союз, допомагаючи всім, як мовиться, наліво та направо, в тому числі й Китаєві, мов липку обчухрав кожну зі своїх колишніх республік і пустив їх з торбами по світу. Що ж: кожному своє? Іронія долі? Не поспішаймо з висновками. Свого часу Франція, прощаючись з Альжиром, також залишила йому відповідний до тогочасного рівня европейської цивілізації спадок. У що той спадок перетворився, відомо. Не виключено, що подібне “світле” майбутнє очікує й Гонґ Конґ, сиріч Сянґан, як він тепер називається.

Божена Ольшанівська

КОНҐРЕСМЕНИ ПІДТРИМУЮТЬ УКРАЇНУ

Організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні — АГРУ вислала 70 листів до членів Палати Репрезентантів з просьбою продовжувати допомогу Україні в сумі 225 млн. дол. на 1998 рік. У додатку до листів також застосовано факси і телефонні розмови в днях 16-го і 17-го червня, ц. р. Над справою допомоги Україні дискутували члени обох палат американського Конґресу з уваги на те, що були голоси, щоб допомогу Україні зменшити.

Конґресменка Луїза Слотер, демократка з нюйоркського стейту, з Рочестеру написала відкритий лист до Санні Келеґен, республіканки з Ровд Айленд, голови Підкомісії асиґнування коштів в Закордонній Комісії Палати Репрезентантів, у якому вона каже: „Ми вимагаємо, щоб ваша підкомісія підтримала пропозицію Президента Клінтона, в якій він асиґнує 225 мільйонів дол. для України в рамках фінансового законопроєкту на 1998 рік.

„Україна є приятелем ЗСА. Вона зліквідувала ядерну зброю і стала без'ядерною зоною. Україна доказала вірність демократичним засадам, перепроваджуючи вільні вибори і встановляючи конституцію. Україна вступила в програму „Партнерства для миру" і обережно крокує „в напрямі до НАТО, а не в НАТО". Віцепрезидент Алберт Ґор і Президент Леонід Кучма зустрічалися у Вашінґтоні минулого місяця, щоб обговорити справи у рамках двосторонньої комісії ЗСА — Україна. Завданням цієї комісії є помагати Україні в справах закордонної політики, безпеки, торгівлі й інвестицій і тривалого економічного розвитку. Президент Кучма також зустрівся з провідниками американського Конґресу, щоб запевнити їх, що він буде продовжувати реформи.

„Реаґуючи на закиди закордонних інвесторів про корупцію в Україні, Президент Кучма застосував гострі заходи боротьби з корупцією при допомозі законів України, щоб підтримати чужоземні інвестиції. Він застосував програму „чисті руки", на зразок подібної програми в Польщі, як і також старання привести до судової відповідальности членів Уряду України, які займаються хабарництвом і здирством грошей. Для цього він встановив реєстр законів і леґальних актів, щоб облегшити їхнє застосування. Ця програма також зреформує бюрократію в Україні і облегшить оформлення документів для закордонних інвесторів.

„Президент Кучма також створив консультативне тіло, яке складається з членів великих корпорацій в Україні, наприклад, 'Кока-Кола' і 'Боінґ', які будуть допоміжні у створюванні приятливої атмосфери для закордонних інвесторів".

Л. Слотер продовжує у своєму листі перелік реформ Президента Кучми і пояснює, що без фінансової допомоги Україні — успіх цих реформ може бути загрожений. Вона мотивує це тим, що допомога Україні є важлива для Америки, бо в протилежному разі це може довести до дестабілізації реґіону і повороту до „чужоземної домінації і темних днів холодної війни."

Л. Слотер післала подібний лист до всіх колеґ — конґресменів (435) з просьбою додати свої підписи під її відкритий лист і переконати голову Келеґена і його комісію про доречність продовження допомоги Україні в сумі 225 млн. дол. До АГРУ прийшло повідомлення від бюра конґресменки Слотер, де під її відкритим листом з датою 23-го червня підписалися ще 15 конґресменів: Кристофер Смит (Р. — Н. Дж.), Дейвид Боніор (Д. — Миш.), Сендер Левін (Д. — Миш.), Моріс Гінчі (Д. — Н. Й.), Майкл Мкналті (Д. — Н. Й.), Канні Морелла (Р. — Мд.), Роберт Менендез (Д. — Н. Дж.), Сем Ґейденсон (Д. — Конн.), Баб Шейфер (Р. — Кольо.), Френк Паллон (Д. — Н. Дж.), Бред Шерман (Д. — Каліф.), Гавард Берман (Д. — Каліф.), Лейн Еванс (Д. — Ілл.), Франк Маскара (Д. — Па.), Луї Ґітерез (Д. — Ілл.).

АГРУ звертається до всіх зацікавлених долею України написати до Л. Слотер і до членів Палати Репрезентантів (зокрема зі стейтів їхнього проживання), які підтримали допомогу Україні, і подякувати їм за їхню підтримку. Просимо писати листи на адресу: The Honorable ...Name, House of Representatives, Washington, DC 20515. За дальшими інформаціями просимо телефонувати до АГРУ: тел.: (201) 373-9729; fax (201) 373-4755.

Ксеня Л. Гамарник

Ювілей Майстра

Урочистий день 4-го липня, який пишно і гучно святкує Америка під гуркіт салютів, позначений цього року ще одним ювілеєм. Коли 1947 року американський урядовець дізнався про день народження молодого мистця Владислава Клеха, він запитав, чи знає Владислав, що означає цей день для Америки. Почувши неґативну відповідь, урядовець пожартував: „Ось побачите, вся країна буде святкувати день вашого народження".

Четвертого липня цього року український театральний мистець В. Клех відзначає свій 75-річний ювілей. Гадаємо, що варто було б згадати життєвий шлях цього визначного майстра.

Майбутній мистець народився 1922 року в Києві. Живопису, а також театрально-декоративному мистецтву навчався у школі на Донбасі, у місті Костянтинівці. Студійці підмальовували пошкоджені у мандрах декорації українських театрів, що приїздили на ґастролі. Після арешту матері, перед Клехом, сином репресованої, були закриті всі мистецькі учбові заклади. Опинившись у Києві, юнак став завзятим театралом. Зразком мистця-сценографа для нього стали А. Петрицький та І. Курочка-Армашевський.

Під час війни Клех працював реставратором у краєзнавчому музеї Білої Церкви. У той час у невеликому місцевому театрі, який, до речі, у 20-ті роки був однією з майстерень „Березоля" Леся Курбаса, нова окупаційна влада дозволила давати вистави для населення. Після того, як молодий реставратор відновив напівзгорілу театральну завісу, його запросили стати сценографом цього театру, який прийняв назву „імени Тараса Шевченка". Цікаво, що основу театру становила частина групи Київського театру ім. І. Франка. Тут у 1942-1943 роках Клех оформлював драматургію українських корифеїв: „За двома зайцями" і „Ой, не ходи, Грицю..." М. Старицького, „Пошились у дурні" М. Кропивницького та інші. Клясичний репертуар виявився гарною школою для молодого театрального мистця.

Сталося так, що закінчення війни Клех зустрів у німецькому таборі для переміщених осіб, у місті Новий Ульм. Саме там, разом з режисером Верещинським і актором Герусом, Клех став ініціятором створення театру „Розвага", де у 1945-1947 роках оформив усі вистави. У кращих з них, наприклад, у виставі „Зозулина дача", „Дивимось смерті в очі" — Ю. Косача він досяг рівня високої майстерности, що відзначила українська преса.

У 1947-1949 роках Клех на запрошення видатного українського режисера і актора В. Блавацького стає сценографом театру Ансамблю Українських Акторів (АУА) у місті Реґенсбурґ. Найважливіші праці Клеха цього періоду: „Йоганна, жінка Хусова" і „На полі крові" Лесі Українки, „Домаха" Л. Коваленко, „Антігона" Ж. Ануя, „Люкреція" А. Обе. Кожна з цих вистав ставала подією мистецького життя для мешканців українських таборів у Німеччині.

Після переїзду АУА до Філядельфії, ЗСА, Клех кілька років залишався сценографом цього колективу. Пізніше він вступив до Об'єднання Артистів Сцени, що дозволило йому працювати у театрах, в кіно і на телебаченні. Відтак доля майстра пов'язана з театральним процесом Америки, але він ніколи не поривав зв'язку з театрами української діяспори. Починаючи з 1966 року, Клех понад чверть століття очолював бриґаду декораторів-виконавців всесвітньо відомої Метрополітальної Опери у Ню Йорку, де керував створенням декорацій до більш ніж 60-ти опер за ескізами визначних сценографів різних країн світу. Як мистець-постановник, Клех працював у Оперних театрах Санта-Фе, Ню Мехіко, і Ню Рошелл, Н. Й., на телевізійних каналах Ен-Бі-Сі і Пі-Бі-Ес. Він також брав участь у створенні декорацій до голливудських фільмів „Клеопатра", „Спартак" та інших.

Найбільш вагомі праці Клеха останнього десятиріччя як мистця-постановника театрів української діяспори — це „Княгиня Ольга" І. Чижа для Студії молоді при „Театрі у п'ятницю" під керівництвом В. Шашаровського у Філядельфії (1990), вистави 1988-1996 років „Ярослав Мудрий" І. Кочерги, „Патетична соната" Миколи Куліша. „Лісова пісня" Лесі Українки для Студії мистецького слова під керівництвом Л. Крушельницької у Ню Йорку. У 1994 році Американський біографічний інститут серед інших оголосив Клеха Людиною Року за досягнення у театральному мистецтві.

Отже, майстер, для якого цей рік — ювілейний, з глибоким відчуттям національно-громадського обов'язку продовжує працювати для українських театральних колективів діяспори. Серед плянів на майбутнє — продовження співпраці зі Студією мистецького слова, а також проєкт оформлення вистави у Харківському Оперному театрі.

Осип Труш

ТЕРМІНОЛОГІЯ І МОВНЕ ПИТАННЯ У ЗС УКРАЇНИ

Незадовго будемо відзначувати шесту річницю самостійности України і, на жаль, приходимо до висновку, що за цей час дуже мало змінилося в структурі Збройних Сил України. Зокрема треба зазначити, що 10-та стаття Конституції України, начебто не зобов'язувала ЗС України, а там яскраво стверджено, що закріплення державної мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України зобов'язує всі державні установи, а це тим більше стосується до ЗС України, які є відповідальним чинником у перевихованні й українізації українського вояка.

Та, на жаль, неґативний стан зросту російської преси й видань, що перевищує в деяких областях українську, від'ємно діють на духовність і свідомість української людини. Адже без живої державної української мови, що є важливим стимулом, який веде до розвитку своєї культури, традиції й історії славного минулого, що саме собою впливало б на психіку української людини, де кожний відчував би себе господарем у себе дома і відповідальним за майбутнє своєї держави, не буде сильного українського війська. Тому безустанно ми повинні пригадувати собі, що українська мова є цим цементуючим засобом, що буде поборювати невизначеність майбутнього української держави та її політичного устрою. Мова і термінологія у ЗС України творить інтеґральну цілість військового вишколу і є мотивом до пізнання своєї традиції, культури й історії.

Читаючи пресу і військові видання України можна завважити впливи російської термінології у всіх оперативних проявах ЗС України, які з бігом шести років залишилися майже незмінними. Чомусь не береться до уваги цього гіркого минулого, що потужним інструментом русифікації українського вояка була царська і совєтська армії. Таку ідентичну ролю зобов'язані відігравати ЗС України в процесі українізації нашої армії. Та, однак, важко собі пояснити цей факт, що ані Міністерство Оборони, ані Генеральний штаб не спомоглися на те, щоб стару структуру совєтського типу видалити з ужитку і перейти на наші українські традиції і термінологію. А вони в нас є. Тільки треба хотіти і накреслити пляни для остаточного зреалізування цього процесу перебудови до наших військових традицій.

Водночас, коли робимо натяки на термінологію у загальному вишколі вояка, то конечно вказати на потребу якнайдальшого відокремлення себе від впливу і вживання військової російської термінології, бо це нам допоможе скоріше зблизитися до своєї власної термінології і буде більш переконливим для вишколу юнаків, яких покликають до армії. На підставі загальноприйнятого принципу, армія будь-якої держави, будучи ґарантом безпеки й захисту держави, виконує значні громадські і національні завдання і є могутнім засобом консолідації інших етнічних груп, які живуть на території даної держави.

Нав'язуючи до вищенаведених фактів важливости мовного питання й української термінології в процесі українізації ЗС України, то саме вони повинні бути важливими орієнтирами в згуртуванні армії, наданні їй моральної цінности і сенсу військової служби, від якої поважна частина юнаків в Україні відхиляється. Іншими словами, треба привернути український дух, без нього бо не буде української армії.

Про те, що є потреба за всяку ціну зукраїнізувати сучасне вживання зросійщеної термінології немає у нас найменшого сумніву. Для прикладу почнемо від слова солдат. Чому не стрілець, вояк чи козак? Уже цілковитою аномалією є назви військових частин із російськими назвами, як, наприклад, батальйон, рота чи звод. Чому не назвати їх українськими термінами — куренем, сотнею, чотою, роєм чи підвідділом. Коли йдеться про старшинські ранґи, то найвищий час покінчити з висловами — офіцер, мічман, прапорщик, старший сержант чи молодший сержант, а вживати свої, традиційні ранґи, а саме: старшина, підхорунжий, хорунжий, поручник, сотник, отаман, старший десятник, десятник, вістун й інші старшинські і підстаршинські ранґи, що їх вживали українські збройні сили.

Матеріялів на тему української військової термінології у нас є уже доволі, а найважливіше, що існує багата література і досвід визвольних змагань. Особливо під цим оглядом Українська Галицька Армія (УГА) може бути добрим прикладом, бо офіційні ранґи, термінологія і команда були опрацьовані і прийняті розпорядком Державного Секретаріяту Військових Справ ЗУНР з 30-го квітня 1919 року для вжитку УГА. До цього можна додати матеріяли і досвід інших формацій, наприклад, УСС-ів, Армії УНР і УПА включно з українським козацтвом. Заслуговує на увагу — своєрідне пов'язання військових частин УНР з нашою традицією, де полки і деякі частини носили назви визначних козацьких полководців. Цей звичай у сучасну пору пригадував би молодому воякові, що у нас уже є своєрідна військова традиція.

Отже, маємо до чого повернути, але потрібно накреслити плян і рішучим темпом проводити його в життя, а притому вимагати резиґнації тих, які стоять на перешкоді на шляху українізації ЗС України.

Лариса Крушельницька,
директор Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України

Збірки Оссолінеуму реституції не підлягають

III

Питання повернення в Україну культурних цінностей, які пограбовані у нас і сьогодні поповнюють чужі музеї, архіви, бібліотеки та приватні колекції, — одне з найболючіших. Вимога повернути наші скарби з Росії, куди понад 300 років вивозилось усе, що краще (й люди — також), ставилася кожного разу, коли українці хоч трохи набирали сили, але майже ніколи вона не реалізувалася. Так, у 1917 році до уряду Росії зверталася Центральна Рада (йшлося передусім про повернення козацьких клейнодів). Згодом з такими вимогами виступив уряд гетьмана Скоропадського і навіть у двадцятих роках — перший совєтський уряд. Тоді вперше і востаннє були повернуті з Росії окремі мистецькі колекції (наприклад, картини зі збірки Ханенка), які за особистими заповітами мали зберігатися в Україні.

Після Першої світової війни Австрія повертала зі своїх сховищ культурні цінності Чехословаччині, Угорщині, Румунії, Польщі та іншим країнам. Але того, що більшість цінностей з Галичини є власністю українців, — ніхто не визнав, дарма, що саме вони єдині з Галичини воювали за „свого" цісаря — Франца-Йосифа.

І врешті світ настільки звик до такого стану, що всі речі, які повертала Німеччина після Другої світової війни, теж оминули Україну і помандрували у сховища Москви і Ленінграду.

Сьогодні питання реституції культурних цінностей, зокрема тих, які були пограбовані й вивезені з різних країн під час воєнних дій і окупацій у Другій світовій війні, як уже говорилося, розглядаються на найвищих світових форумах. Але там також все ще мало говориться про Україну. Саме тому Національна комісія з питань повернення культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України спільно з Міністерством культури і мистецтва. Національною комісією у справах ЮНЕСКО та іншими державними і науковими установами України організували 13-го — 14-го грудня 1996 року Міжнародний науково-практичний симпозіюм „Правові аспекти реституції культурних цінностей". Серед його учасників представники Бельгії, Білорусі, Італії, Литви, Польщі, Росії, Словаччини, ЗСА, Мадярщини, Німеччини, Франції і, звичайно, численна делеґація України. Зі Львова була лише автор цього повідомлення.

Втім, якщо зважити на важливість теми (передусім для України) і солідне світове представництво, симпозіюм був дуже слабо розреклямований, і про результати його роботи подано дуже мало інформації.

Відкрив симпозіюм голова комісії з питань повернення культурних цінностей в Україну О. Федорук, який розповів про наші проблеми, пов'язані з даною темою, і про роботу очолюваної ним комісії.

Діяльності Комітету з питань реституції при ЮНЕСКО і правовим нормам, які на сьогодні вироблені, була присвячена доповідь представниці Франції в ЮНЕСКО Лінди Протт. На її думку, найбільш конкретними й прийнятними принципами є ті, які запропонувала Міжнародна конференція в Гаазі ще в 1954 році. Згідно з ними: 1. Усі цінності, які були переміщені в роки Другої світової війни, мають бути повернуті на територію, де вони знаходились до 1939 року; 2. Цінності, які потрапили у треті руки (перепродані чи передані в музеї, бібліотеки, архіви або приватні колекції), мають повернутися у країну, звідки їх вивезено.

Не обійшлося і без критики в бік України, яка вже 16 років є членом вказаного комітету при ЮНЕСКО, але ще ні разу не зголосила своїх претенсій стосовно пограбованих цінностей.

Широку інформацію про українські колекції, які потрапили в Росію з Німеччини, подав професор Заарляндського університету Вільфред Філлер. 100,000 експонатів і понад 620,000 книжок були повернуті до СССР, і всі вони поїхали в Москву і Ленінград. Він кілька разів підкреслював, що Україна зазнала найбільших втрат у війні й тому мусить вимагати повернення своєї власности.

Закінчення буде.

Праця Клюбу старших віком у Воррені

Клюб старших віком при Т-стві „Самопоміч" у Воррені, Миш., заснований у 1974 році референткою Суспільної Опіки Лідою Колодчин з участю перших кільканадцяти членів. Першим головою, дуже коротко, був Роман Кальба, а найдовше інж. Р. Воробкевич і Богдан Дяків, а останньо Володимир Гриньків. Довголітньою секретаркою була Дозя Климишин, а тепер Ольга Гриньків. З 15 членів Клюб розрісся до 120 членів — осіб понад 60 років життя. За той час майже 80 членів відійшли у вічність, і хоч прибували нові, вже не могли дорівняти попередній кількості.

У першому ряді (зліва): Д. Климишин, В. Гриньків, голова, Л. Колодчин; (стоять, зліва): Т. Сливка, М. Деркач, М. Дяків, О. Гевко, М. Бабій, О. Гриньків, М. Демчук.

Клюб плекає товариське життя, відвідує хворих, помагає потребуючим фінансово, транспортом чи порадами, хворим посилає картки, дає на Служби Божі за здоров'я хворих і за тих, що відійшли у вічність.

Співпрацює з іншими організаціями, дав грошеві пожертви на церкву, закуп Початкової школи Непорочного Зачаття, дім старших віком „Українське Село", Гарвардський Проєкт, Патріярший Фонд, парохіяльний дім при церкві св. Йосафата, 50-ліття СУА в Дітройті, Український Музей-Архів у Дітройті, свято Державности, домівка СУА у Воррен, українські радіопрограми метрополії Дітройту, поміч Україні та багато інших дрібніших пожертв.

Доходи становлять членські внески 3.00 дол. річно, датки за перекуски на щомісячних сходинах (піца, солодке й кава) й святочні обіди з Нагоди Різдва, Великодня разом з Днем Матері і День Подяки, на яких є ще виграші, чи т. зв. 50/50 льосування.

На кожних сходинах є культ-освітня програма. Часто доповіді на медичні теми, чи осіб, що розказували про подорож по Україні і по цілому світі, з висвітлюванням прозірок, що організувала Ліда Колодчин і часто сама висвітлювала, поради адвокатів і т. п.

Найчастіше влаштовували програми власними силами членів з доповідями, поезіями й гуморесками Марти Шехович для урізноманітнення програми і її розвеселення та Ольги Гриньків.

Також організували поїздки влітку, прощі до відпустових місць та пікніки.

Праця, словом, багатогранна і різноманітна.

Може найбільша праця — це пань-господинь у кухні, які приготовляють смачні обіди під проводом В. Целюх, М. Деркач, К. Мельник, Т. Сливка, Е. Бабій, М. Дяків і інші, що завжди помагають, печуть солодке, одним словом, працюють, а голова Володимир Гриньків з секретаркою приготовляють залю і полагоджують закупи.

Всім, що працювали і далі працюють, з нагоди Дня Матері, що минув, і Дня Батька, що прийде, щира подяка і побажання многих і здорових літ ще довго працювали на славу Бога й розваги старших віком.

Ольга Гриньків

Бабуня з полуницями і Університет „Києво-Могилянська Академія"

Давній грецький клич „меґале айтате" (до великого змагайте) дуже добре стосується до, мабуть, найпопулярнішої особи в Києві, президента університету „Києво-Могилянська Академія" В'ячеслава Брюховецького. Ми впевнилися в цьому на зустрічі з ним у Чикаго 18-го квітня ц. р. Зустріч організували: Рух, НТШ (представляв проф. Василь Маркусь) і ТУМ (представляла проф. Віра Боднарук).

Вечір відкрив проф. В. Маркусь і попросив президента Брюховецького до слова. Розповідь шановного гостя почалася з того, що він і його колеги були дуже наївні; якби вони знали, що їх чекає, то ніколи не взялись би за це важливе діло. Але зразу додав: „Добре, що ми не знали!".

Початки були справді дуже тяжкі. Деякі „друзі" навіть глузували з них: „Ви що, з мотикою на сонце?" Але В. Брюховецький — промотор і натхненник задуму — мабуть був покликаний Провидінням „змагати до великого". Він говорив, що коли находила на нього втома і зневіра, то якась сила йому „нашіптувала", що тут же був Могила, Мазепа, Березовський, Ведель, Сагайдачний і багато інших великих попередників; що над цією Академією витає якийсь величний, таємничий дух, якого тут залишили великі попередники, — і це надихало його новою енерґією і завзяттям. Тут заля принишкла... Адже це було не абияке пережиття! (Цікаво, що в своєму слові в дискусії наш генеральний консул, достойний Віктор Кирик, нав'язав свою думку саме на цю цікаву розповідь та подав кілька подібних прикладів із свого життя).

Дальшим цікавим виявом того „чогось" був дуже вагомий момент, що залишився назавжди в історії Академії. Коли дійшли до того, щоб відкривати вже навчання, то вони дали оголошення. Чекають. Проходить день — нікого немає, проходить другий — те ж саме, а на третій день приходить старенька бабуня з кошичком полуниць і питає: „Синочки, то ви й церкву будете відновляти?" Будемо, — відповідають. „Я колись іще дівчиною ходила до цієї церкви. Я знаю, що вам тяжко, що грошей немає, і я не можу нічим вам допомогти. То візьміть ось ці полуниці, з'їжте їх і вони вам додадуть сили". Та й пішла собі бабуня... Вони полуниці з'їли. Аж тут появляється перший студент! Чи та „якась" сила і бабуню послала... Так розпочалося великого значення діло. І побутує слава про бабуню, і жалкують тепер, що не здогадалися запитати її прізвища, бо навіть з'являється думка поставити їй пам'ятник.

Дальше розповідав наш дорогий гість про те, як поступово святиня освіти росла, як студенти стали горнутися до неї, як і хто допомагав, як студенти відробляли за оплату навчання, як держава допомагає, що закордонним викладачам не платять, але є такі, що й без заплати працюють. Один американець викладав цілий рік та ще й пожертвував на школу 10,000 дол., бо, мовляв, це велика приємність мати таких студентів.

Слава й розголос про Академію росте. Є вже два філіяли: в Острозі — 500 студентів і в Миколаєві — 150. Крім того в Миколаєві одна гімназія перейшла на українську мову навчання, бо плянують посилати дітей до Академії. Дуже допомагає те, що Академія виграла два гранти за найкращий учбовий заклад (разом 3 мільйони долярів). На сьогодні вже є 1,200 студентів, між ними є й з інших країн. Отже тут також видно здібність президента Академії створити ту притягальну силу — порядок!

В. Брюховецький з гордістю представив присутнього в залі свого студента, що студіює у Чикаго в Рузвелт університеті. Він також сказав кілька слів та відповів на ряд питань. Розповідь президента Брюховецького була винятково цікава та інформативна. Ніхто не покинув залі до кінця. Щодо пожертв на Академію, то президент заявив, що незабаром буде в Чикаго представництво фонду на Академію, то можна буде давати пожертви і в Чикаго.

Розходилися ми під враженням тієї бабуні з полуницями і висловлювалися за те, що таки треба поставити їй пам'ятник з таким написом: „Бабуня з полуницями—натхненник відновлення Києво-Могилянської Академії".

Д. Грушецький

Зустріч з д-ром Брюховецьким в Чикаго. Зліва — модератор вечора проф. Віра Боднарук.

Готуються до ювілею Григорія Сковороди

У березні та квітні відбулася розширена нарада Історико-Філософічного Товариства Григорія Сковороди для обговорення та плянів Товариства на майбутнє. Провідною і головною точкою була підготова до проведення двох ювілеїв: 275-ліття з дня народження українського філософа, гуманіста, просвітителя та поета Г. Сковороди та 10-ліття Т-ва Г. Сковороди, що заплянувано урочисто провести у вересні ц.р. у приміщенні Центральної Бібліотеки в Річмонді.

На нараді були присутні, крім членів Головної Управи, гості-науковці, вчителі, студенти та професура з університету Річмонд-Шарлоттесвілл.

На цій же нараді присутні були ознайомлені з нещодавно надрукованою в Торонто (Канада) в 1994 році книжкою „Антологія критичних статей" Г. Сковороди. Вона випущена під редакцією та з участю науковців слов'янських мов та літератури проф. Ричарда Маршалла та проф. Томаса Бирда (університет Ню Йорк). Вступна стаття з поясненням проф. Д. Чижевського: „Життя мислителя і філософа Г. Сковороди".

З ознайомленням тексту в короткій формі всі були дуже зворушені, тому що матеріял правдиво науковий та історичний, доступний та зрозумілий кожному, хто цікавиться філософією XVII-XVIII століть.

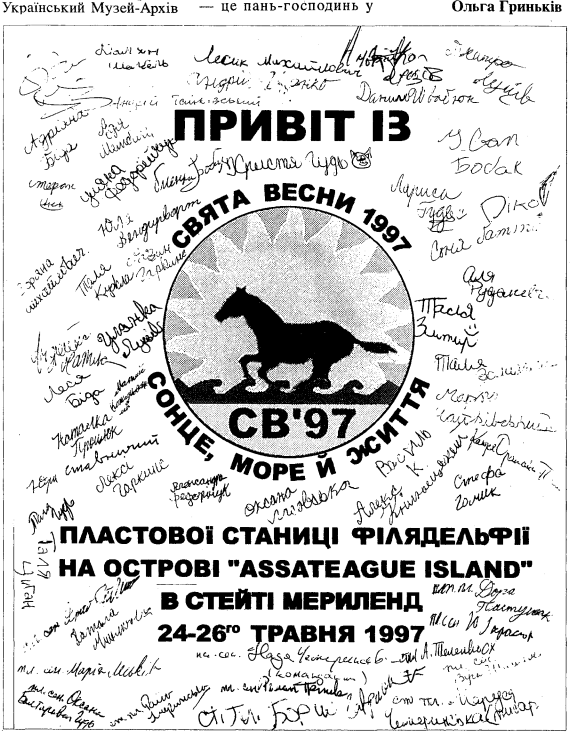
Книжка, видана англійською мовою, фундаментально віддзеркалює життя та літературно-філософічну творчість Г. Сковороди як велетня думки і слова.

На ювілей запрошені гості з України — композитор П. Приступов (м. Київ), В. Стеценко та поет Д. Шупта (село Чорнухи, Полтавська обл.).

Повідомлено про імпрезу та симпозіюм українську амбасаду в ЗСА.

Г. Пришляк,
секретар Товариства

УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ — ДО УКРАЇНСЬКИХ ЛІТНІХ ТАБОРІВ!

Ксеня Кольцьо — доктор наук

14-го червня ц. р. Ксеня Кольцьо, успішно захистивши свою дисертацію з ділянки електричної інженерії в університеті Синсинаті, Огайо, отримала диплом доктора філософії.

Д-р К. Кольцьо почала вищі студії в Університеті Торонто, Канада, які закінчила 1990 року дипломом бакалавра електричної інженерії.

Під час стажування в університеті Синсинаті Ксеня, як докторант, виступила з науковими доповідями на шістьох конференціях. В часі стажування вона отримала 4 стипендії від різних наукових інституцій. Назва її докторської дисертації: „Моделювання динамічних систем в ділянці контрольних систем в рамках електричної інженерії.

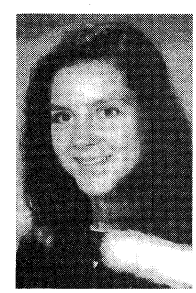
Д-р Ксеня Кольцьо є членом Товариства Українських Інженерів та Американського Інституту Аеронавтики і Астронавтики.

Маленькою ученицею Ксеня почала Школу Українознавства у Виппані, а закінчила середню освіту про Україну матурою в Нюарку. Кожне літо вона проводила на новацьких і юнацьких пластових таборах. Як підросла, „сестричка Ксеня" була виховницею молодшим таборовикам на пластових оселях Америки: „Новий Сокіл", „Бобрівка", „Вовча Тропа" та „Писаний Камінь". Зацікавлена спортом, студенткою була учасницею пластових таборів куреня „Червона Калина" та лещатарських таборів куреня „Бурлаки". Під час змагань Карпатського Лещатарського Клюбу Ксеня, маючи спортовий хист, здобувала перші місця з лещатарства.

Будучи старшою пластункою, Ксеня особливо цікавилася водним та морським пластуванням. Як член пластового куреня „Чорноморські Хвилі" вона добре освоїла строгі вимоги та знання цього роду пластування на „чорноморських таборах" в Америці.

Після проголошення незалежности України Ксеня, незважаючи на можливі перешкоди, 1992 року зголосилася до булави, як інструктор Першого Пластового Морського Курсу в Криму, щоб цим заманіфестувати, що Чорне море - українське море. 1995 року Ксеня знову була інструктором у пластовому таборі на озері Свитязь, на Волині.

Будучи студенткою, Ксеня доповнювала своє знання українознавства літніми курсами в Гарварді, Римі та Києві. Мандрування завжди було близьке серцю цієї життєрадісної, стрункої і завжди усміхненої молодої американської дівчини з українським серцем і душею. Мандрувала вона із студентами в українських Карпатах, відвідала та ознайомилася з Францією, Англією, Італією, Грецією та проживала два місяці в далекій Індії. Крім української і англійської, Ксеня володіє французькою та російською мовами.

Д-р Ксеня Кольцьо

Донька інж. Нестора та Магди Кольцьо (викладач французької мови) д-р К. Кольцьо має молодшого брата Богдана, котрий, закінчивши Стейтовий університет Огайо, цікавиться розвитком торгівлі в Україні. Родина Кольцьо є добродіями Українського Музею в Ню Йорку, рушієм українського громадського життя в Колюмбус, Огайо, жертводавцем Українського Гарварду та багатьох загально громадських та пластових проєктів. Д-р Ксеня Кольцьо є членом 88-го Відділу УНС. Бажаємо їй дальших успіхів у її професійному житті в Каліфорнії.

Володимир Пилищенко

У НЮДЖЕРЗЬКОМУ СТЕЙТІ оплати за автомобільне забезпечення є найвищими у цілій країні, бо пересічно виносить 1,013 дол. річно. Тому з радістю мешканці Ню Джерзі у понеділок, 30-го червня, прийняли вістку про те, що їх губернатор Крістін Тодд-Вітман підписала закон, яким заощадить водіям автомобілів у стейті суму 150 млн. дол. Хоч згаданий закон не буде мати дуже великих полегшень відразу, та все ж таки він є першим кроком до можливих дальших змін, а покищо він таки забороняє забезпеченевим фірмам автоматично підвищувати ціну забезпеченевих оплат і не продавати забезпечення добрим водіям.

В АЛБАНІЇ МИНУЛОЇ НЕДІЛІ, 29-го червня, відбулися вибори, в яких Демократична партія президента Салі Беріші зазнала поразки, але покищо він особисто ще не зрезигнував зі свого становища, хоч це, мабуть, в дуже близькому майбутньому стане конечністю. Визнати свою поразку президент С. Берша мусів після того, як Організація безпеки та співпраці в Европі повідомила, що недільні вибори в Албанії, котрі відбулися в присутності закордонних військ і спостерігачів були „достатніми та визнаними". Найбільше голосів дістала Соціялістична партія, і її провідник Фатос Нано закликав усіх албанців почуватися переможцями, а вояків, вірних С. Беріші, респектувати висліди цих виборів.

У ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність 3-го липня 1996 р.
нашого дорогого МУЖА, БАТЬКА і ДІДА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА ТРИТЯКА

будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СВ. ЛІТУРГІЇ з ПАНАХИДОЮ
у церквах:

св. Йосафата в Бетлегем, Па.;
св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.;
св. Трійці в Кергонксоні, Н.Й.

Просимо рідних, приятелів і знайомих згадати покійного у своїх молитвах

дружина — ОЛЬГА
донька — МАРТА з чоловіком ІГОРЕМ ФЕДОРОВИМ
син — ЮРІЙ з дружиною ОКСАНОЮ
внуки — МОТРЯ, МАРКІЯН, ОЛЕСЬ, АРЕТА і ЯРЕМА

У світлу пам'ять М. Тарнавської

Минає десять років з того часу коли перестало битись серце великої української патріотки, доброї мами і відомої учительки музики в Дітройті св. п. Марти Тарнавської.

Уродилась Марта 6-го квітня 1916 року у Львові в родині Ярослава і Марії Колтонюків. Виростала і вчилась у Львові, де закінчила Українську гімназію Сестер Василіянок, як також Музичний Інститут ім. Лисенка, а вищу музичну освіту продовжувала у Відні, де закінчила студії музичним дипломом. Можливо і не припускала тоді молода Марта, що саме це добре знання музики стане невідлучним другом її життя і вирішить дальшу долю її, як учительки фортепіяну в нових обставинах еміґраційного життя.

М. Тарнавська

В 1943 році Марта одружилася з ред. Зеноном Тарнавським, який в той час був директором театру малих форм під назвою „Веселий Львів", який тоді втішався успіхом у Львові. Марта часом згадувала ті часи львівського життя й уважала, що це були найкращі літа в її житті.

В 1944 році воєнні події розвивалися швидким темпом. Большевицький фронт наближався і „Веселий Львів" був евакуований з цілою родиною Тарнавських, спочатку до Німеччини, а потім до Відня. Там Марта була поважно поранена відламком ґранати і перебувала деякий час в шпиталі. У Відні вродився її син Олесь.

Большевицька навала зайняла Австрію і Відень був поділений на чотири зони. Вся родина Тарнавських опинилася в американській зоні й большевицьке око скоро розвідало, що це втікачі зі Львова й одного дня представники НКВД застукали до їх помешкання з метою забрати всю родину назад „на родіну", бо це був час т. зв. репатріяції. В хаті був брат Зенона Ярослав з дружиною Іреною, дві сестрі Тарнавські Дада й Іванка, Марта й бабуня Тарнавська з внуком Олесем на руках. Не було тільки Зенона в хаті й большевики забрали всіх, залишили тільки бабуню з дитиною й одного енкавидиста, що чекав на Зенона. І дійсно, коли Зенон застукав до дверей хати, бабуня відчинила двері й вказала непомітним рухом руки, щоб він втікав і зачинила скоро двері. І так щасливо зложилося, що саме бабця своїм рухом руки врятувала цілу родину, бо Зенон звернувся з тою справою до американців і домігся, що москалі по двох тижнях ув'язнення звільнили всіх рідних, а тому, що небезпека все ще тривала, родина Тарнавських виїхала до Німеччини, до Мюнхену, а згодом до табору в Берхтесґаден, де в 1947 році вродився Марти другий син Роман. До Америки родина Тарнавських виїхала в 1949 році до Дітройту.

На новому місці початки були тяжкі. Марті прийшлося тяжко працювати, аж доки запізналася з новими обставинами життя й почала давати лекції музики, переважно українським дітям. М. Тарнавська була одною з засновників Українського Музичного Інституту в Дітройті і до кінця свого життя була активною учителькою музики.

В серпні 1962 року нагло помер її чоловік Зенон і Марта залишилася сама з двома малолітніми синами та все ж таки старанням матері обоє хлопців закінчили університет, старший зі знанням інженера, а молодший зі знанням адвоката. Марта завжди була активна, багато читала, вчила в Школі Українознавства культуру, завжди була активною в громадському житті та дуже тужила за Україною і допомагала, як могла, рідним у Львові і сама їздила кілька разів в Україну, а повернувшись до Дітройту давала дуже цікаві доповіді у Культурному Клюбі про свої переживання й спостереження в тогочасній Україні. Св. п. Марта була дуже релігійною людиною, любила подорожувати, особливо по Америці й Канаді, але з усіх країн світу Україна була для неї найкращою і нераз говорила, що вона хотіла б повернутися та жити у Львові.

На жаль, не дочекала вона світлих днів проголошення незалежности України... Страшна хвороба скосила її життя й тіло її спочило 25-го липня 1987 року на цвинтарі в Дітройті, але дух її напевно вітає над її улюбленим Львовом і молить Бога кращої долі для цілої України.

Нехай тих кілька дружніх слів будуть нев'янучою квіткою на могилу Марти Тарнавської, людини глибокої віри і християнських чеснот.

Валентина Мушинська

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"
30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302

Прошу змінити мою адресу

❑ „Свободи"
❑ „The Ukrainian Weekly"

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

....

На зміну адреси проситься ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ 1-2 ТИЖНІ

В амбасаді...

(Закінчення зі стор. 1)

ця над Конституцією ЗСА.

Річард Судріет, президент Міжнародної фундації виборчих систем (знаної як ІФЕС), яка діє в Україні з 1993 року, привітав Україну з її першою річницею Конституції, що визнає верховенство „виборчої дільниці і волі народу", а „через вибори народ надає леґітимність керівникам держави".

Федеральний суддя Богдан Футей, який часто працює в Україні як один із експертів ІФЕС, нагадав, що будинок, в якому приміщена амбасада, колись належав політичному діячеві Вілліяму Марбурі. В юридичній історії ЗСА, сказав суддя Футей, ім'я цієї особи записане в одній з ранніх справ Верховного Суду, якому належить перевіряти, чи закони узгоджені з конституцією. Конституція України, додав він, також розподіляє владу на три окремі гілки, і Верховний Суд має завдання перевіряти конституційність законів.

Представник Музею-садиби Джорджа Вашінґтона, Майк Вейд, подарував амбасаді гравюру цієї садиби „Маунт Вернон", що розташована на високому березі річки Потомак, неподалік столиці.

Важливою подією для українців Америки (і не менш важливою для України) було повідомлення, що в Конґресі ЗСА вже діє український „кокус" — група членів Конґресу, які мають окреме зацікавлення справами якоїсь етнічної групи. Там вже багато років діє негритянський „кокус" і порівняно недавно — еспаномовний „кокус". Український створили два конґресмени, в яких предки з України: Джон Фокс з Пенсильванії і Боб Шейфер з Кольорадо. Вони принесли для амбасади американський прапор, який того дня був піднесений над Капітолієм. Конґресмен Шейфер прочитав свій конґресовий виступ про першу річницю Конституції України та про відкриття пропам'ятної кімнати Вашінґтона в амбасаді, а конґресмен Фокс сказав присутнім, що він не тільки має українське коріння, але в його окрузі знаходиться філядельфійський Український Культурний Центр.

Вечір закінчився виступом львівської оперової співачки Оксани Коровицької, яка тепер занґажована у нюйоркській Ситі Опера. Їй акомпанував Володимир Винницький.

Нині в будинку історичного Джорджтавну є амбасада України, в якій є пропам'ятна кімната Джорджа Вашінґтона. В Україні діє „праведний закон", якого так хотів для неї Тарас Шевченко. Нижній Новгород, в якому він приходив до себе після десятирічної каторги і мріяв про українського Вашінґтона, вважається зразковим містом майбутньої демократичної Росії з ринковою економікою (хоч ще зовсім недавно воно було містом заслання Андрія Сахарова). Все це видається сюрреалістичним. Але все це — реальність.

ПОДІЇ

XXII СПОРТОВІ ІГРИ МОЛОДІ

Елленвілл, Н. Й. — Тут у суботу, 9-го серпня, на оселі СУМ відбудуться XXII українські спортові ігри молоді. Ігри відкриті для учасників і дружин з усіх делеґатур УСЦАК. Детальна програма поміщена у „Свободі", ч. 125 з 2-го липня ц. р. Зголошення слід висилати до Ireneus Isajiw, Rd. 6, P.O. Box 192, Newton, NJ 07860. Телефон (201) 383-8636.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЛЮЇЗ КАРНОФЕЛ член УНС Відд. 230-го Т-ва Ім. св. Івана Хрестителя в Янґставні, Огайо помер 10-го грудня 1996 року на 68-му році життя. Нар. 1928 р. в Джексон, Огайо. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку синів: Марка, Ґреґа і Джефа, дочок: Террі Ґерскі, Лин і Еллен. Похорон відбувся 13-го грудня 1996 року на цвинтарі Воскресіння в Янґставні, Огайо. Похорон відбувся 13-го грудня.

Вічна Йому Пам'ять!

Аннабелла Боровицька, секр.

....

ЕВГЕН ГРЕЧИЛО член УНС Відділу 361-го Т-ва „Дністер" в Ню Йорку, Н.Й. помер 20-го лютого 1996 року на 75-му році життя. Нар. 16-го липня 1920 року в Україні. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку Дарію Гречило, Клавдію Дзундзу й Іванку Олексин. Похорон відбувся на цвинтарі Святого Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Ольга Літепло, секр.

....

ПЕТРО ГАНЧАРИК член УНС Відд. 277-го в Гартфорді, Конн. помер 4-го жовтня 1996 року на 69-му році життя. Нар. 14-го червня 1927 року в Маґдалівці, Україна. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку дружину Ірену, сина Івана, дочок Сандру Ганчарик і Христину Каррібан, внука Андрія. Похорон відбувся на укр. кат. цвинтарі св. Михаїла в Ґлестонбирі, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!

Мирон Кузьо, секр.

....

АННА КОМЕРИНСЬКА член УНС Відд. 283-го Т-ва „Запорозька Січ" в Обирн, Н.Й. померла 25-го березня 1997 року на 86-му році життя. Нар. 1910 року в Обирн, Н.Й. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку сина Стефана з дружиною і п'ятеро внуків, три сестри Гелену, Юлію і Стеллу, двох братів Івана і Миколу. Похорон відбувся 27-го березня 1997 року на цвинтарі св. Йосифа в Обирн, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Г. Гавришків, секр.

....

ПЕТРО ПАСІЧНИК член УНС Відд. 285-го Т-ва ім. Митр. В. Липківського в Рочестері, Н.Й. помер 12-го квітня 1997 року на 73-му році життя. Нар. 25-го березня 1924 року в селі Великі Бучки, Харківська обл., Україна. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку маму Тетяну, дружину Наталію, синів Павла і Петра з дружиною Керен, сестру Анну Тарасенко з родиною, внуків Терен і Романа, шваґрів Константина і Анатолія Охмат з родинами в Бразилії, ближчу і дальшу родину в Канаді і в Україні. Похорон відбувся 14-го квітня 1997 року на цвинтарі Мавнт Говп в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Олексій Скібіцький, секр.

....

АНТІН ҐРЕНДА член УНС Відд. 461-го Т-ва ім. Івана Мазепи у Велланд, Онт., Канада помер 13-го січня 1997 року на 74-му році життя. Нар. 1923 року в Никловичу, Перемишляни, Україна. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку дружину Ірину, двох синів Ярослава і Олександра з дружиною Ришел та родину в Україні. Похорон відбувся 16-го січня 1997 року на цвинтарі св. Володимира в Оквил, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Ґрох, секр.

....

ЯРОСЛАВ БОРИС член УНС Відд. 412-го Т-ва ім. Івана Франка в Торонто, Онт. Канада помер 30-го листопада 1996 року на 67-му році життя. Нар. 1929 року в Бучачі, Україна. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку дружину Ірину, дочку Нусю Католик з чоловіком Орестом та дітьми Лярисою, Матеєм та Адріяном. Похорон відбувся 3-го грудня 1996 року на цвинтарі Вікторія Ловн в Ст. Кетеринс, Онт., Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Я. Смала, секр.

....

ІВАН МАРКОВСЬКИЙ член УНС Відд. 256-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Рівергед, Н.Й. помер 23-го березня 1997 року на 82-му році життя. Нар. 13-го січня 1915 року в селі Бабинка, Станиславів, Україна. Членом УНС став 1965 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Джеймса з дружиною Керолин, дочку Анну Ріппель з мужем Григорієм, невістку Керол, внуків Кевін, Кетріну, Лин, Алісона, Джана і Керол, брата Петра з родиною в Австралії. Похорон відбувся 26-го березня 1997 року на місцевому цвинтарі у Вестгемптон, Л.Ай., Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Кирило Безкоровайний, секр.

....